ADMINISTRATĪVĀ APGABALTIESA

Lietas Nr. A420673710
Lietas arhīva Nr. AA43-0384-14/4

Rīgā 2014.gada 10.janvārī

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Administratīvā apgabaltiesa šādā sastāvā:

tiesas sēdes priekšsēdētāja R.Paegle,

tiesnese I.Kaļiņina un tiesnesis M.Vīgants,

piedaloties atbildētājas Latvijas Republikas pusē pieaicinātās iestādes Finanšu ministrijas pārstāvei /L.V./,

atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta pēc /A.S./ (turpmāk – pieteicējs) pieteikuma par Finanšu ministrijas 2010.gada 13.maija lēmuma Nr.12-34/54 un 2010.gada 17.maija lēmuma Nr.12-34/56 atcelšanu, kā arī par mantisko zaudējumu, personiskā un morālā kaitējuma atlīdzināšanu, sakarā ar Finanšu ministrijas iesniegtajām apelācijas sūdzībām par Administratīvās rajona tiesas 2010.gada 16.septembra un 2012.gada 17.decembra spriedumiem.

Aprakstošā daļa

[1] Ar Valsts ieņēmumu dienesta (turpmāk – VID) 2009.gada 3.novembra lēmumu Nr.4428-p (turpmāk arī – Atstādināšanas lēmums) pieteicējs tika atstādināts no amata pienākumu izpildes VID Finanšu policijas pārvaldes (turpmāk – FPP) Izmeklēšanas nodaļas vecākā izmeklētāja amatā, apturot darba samaksas izmaksu.

Ar VID ģenerāldirektora vietas izpildītāja 2009.gada 28.decembra lēmumu Nr.5706-p pieteicējam tika piemērots disciplinārsods – atbrīvošana no amata, bet ar VID ģenerāldirektora vietas izpildītājas 2010.gada 13.janvāra rīkojumu Nr.288-p pieteicējs tika atbrīvots no VID FPP Izmeklēšanas nodaļas vecākā izmeklētāja amata.

Pieteicējs vērsās ar sūdzībām augstākā iestādē.

Izskatot pieteicēja sūdzību par Atstādināšanas lēmumu, ar Finanšu ministrijas 2010.gada 13.maija lēmumu Nr.12-34/54 apstrīdētais lēmums atstāts negrozīts. Savukārt ar Finanšu ministrijas 2010.gada 17.maija lēmumu Nr.12-34/56 atzīta par pamatotu pieteicēja sūdzība par VID ģenerāldirektora vietas izpildītāja 2009.gada 28.decembra lēmumu Nr.5706-p daļā par piemēroto disciplinārsodu. Augstāka iestāde konstatējusi, ka pārkāpums kvalificējams pēc Valsts civildienesta ierēdņu disciplināratbildības likuma (turpmāk arī – Disciplināratbildības likums) 36.panta pirmās daļas un atbilstošākais disciplinārsods pieteicējam par pieļauto pārkāpumu būtu mēnešalgas samazināšana uz vienu gadu, ieturot 20 procentus no mēnešalgas.

[2] 2010.gada 24.maijā pieteicējs vērsās Finanšu ministrijā ar iesniegumu, lūdzot atcelt VID 2009.gada 28.decembra lēmumu Nr.5706-p par disciplinārsoda – atbrīvošana no amata – piemērošanu, atjaunot VID FPP Izmeklēšanas daļas 2.nodaļas vecākā izmeklētāja amatā, kā arī izmaksāt viņam pienākošos darba samaksu par laika periodu, kad prettiesiskā rīkojuma dēļ nebija iespējams pildīt darba pienākumus.

Izskatot minēto iesniegumu, ar Finanšu ministrijas 2010.gada 16.jūnija lēmumu Nr.12-33/6 noteikts pienākums VID atjaunot pieteicēju VID FPP Izmeklēšanas nodaļas vecākā izmeklētāja amatā vai līdzvērtīgā amatā.

Ar Finanšu ministrijas administrācijas vadītāja 2010.gada 19.jūnija lēmumu Nr.13-34/70 pagarināts pieteicēja iesnieguma par mantisko zaudējumu atlīdzināšanu izskatīšanas termiņš līdz 2010.gada 25.septembrim.

Pieteicējs 2010.gada 23.augustā vērsies Finanšu ministrijā ar 2010.gada 24.maija iesnieguma papildinājumu, lūdzot atlīdzināt mantiskos zaudējumus nesaņemtās darba samaksas apmērā par laika periodu no 2009.gada 3.novembra līdz 2010.gada 5.augustam, personisko kaitējumu Ls 7000 apmērā un morālo kaitējumu Ls 5000, kā arī samaksāt likumiskos nokavējuma procentus par darba samaksas savlaicīgu neizmaksāšanu.

Izskatot pieteicēja 2010.gada 24.maija un 2010.gada 23.augusta iesniegumus, 2010.gada 24.septembrī Finanšu ministrijas Administrācijas vadītājs ar lēmumu Nr.12-34/119 (turpmāk – Lēmums) noraidīja pieteicēja lūgumu par mantisko zaudējumu, personiskā un morālā kaitējuma atlīdzinājumu, jo nav pabeigta administratīvās lietas izskatīšana pēc būtības.

[3] Administratīvajā rajona tiesā 2010.gada 29.oktobrī saņemts pieteicēja pieteikums par zaudējumu atlīdzināšanu, kā arī par personiskā un morālā kaitējuma atlīdzināšanu.

Ar Administratīvās rajona tiesas tiesneses lēmumu ierosināta administratīvā lieta par mantisko zaudējumu atlīdzinājumu – neizmaksātās darba samaksas izmaksu par laika periodu no 2010.gada 13.janvāra līdz 2010.gada 5.augustam, kā arī par personiskā un morālā kaitējuma, kas nodarīts ar pieteicēja atbrīvošanu no amata, atlīdzinājumu.

Pieteikumā ietverti šādi apsvērumi.

[3.1] Lai arī Finanšu ministrijas lēmumā bija noteikts viena mēneša termiņš pieteicēja atjaunošanai iepriekšējā vai līdzvērtīgā ierēdņa amatā, pieteicējs ticis atjaunots un darba pienākumus Finanšu policijas pārvaldes 2.nodaļas izmeklētāja amatā sācis pildīt tikai ar 2010.gada 5.augustu.

[3.2] Atbrīvošana no amata bija nepamatota, ir pieņemts lēmums par pieteicēja atjaunošanu iepriekšējā amatā.

Līdz ar to nav šķēršļu izmaksāt pieteicējam nesaņemto darba samaksu par periodu, kad pieteicējs prettiesiski bija atbrīvots no amata.

[3.3] Administratīvā rajona tiesa (lietā Nr.A420673710) atzinusi par prettiesisku Finanšu ministrijas 2010.gada 17.maija lēmumu Nr.12-34/56 daļā par pieteicējam piemēroto disciplinārsodu (amatalgas samazināšana, ieturot 20 procentus no mēnešalgas vienu gadu).

Tādējādi pirmšķietami prettiesisks lēmums nevar būt par tiesisku pamatu, lai iestāde atteiktos izmaksāt pieteicējam pienākošos darba samaksu.

[3.4] Valsts civildienesta attiecības ar pieteicēju ir atjaunotas. Tādējādi gadījumā, ja pieteicējam izmaksātā kompensācija par nesaņemto darba samaksu izrādītos lielāka par pienākošos pēc Administratīvās tiesas nolēmuma stāšanās spēkā, nebūs šķēršļu pārmaksātās summas ieturēšanai.

[3.5] Ievērojot lietu izskatīšanas termiņus administratīvajās tiesās, nav pieļaujama Finanšu ministrijas rīcība, noraidot pieteicēja iesniegumu par zaudējumu atlīdzināšanu.

[3.6] Administratīvās tiesas nolēmuma stāšanās spēkā neietekmē morālā un personiskā kaitējuma atlīdzināšanu. Morālais un personiskais kaitējums pieteicējam jau ir nodarīts laika periodā no 2009.gada 3.novembra līdz brīdim, kad pieteicējs tika atjaunots amatā. Līdz ar to morālā un personiskā kaitējuma apmērs tiesvedības laikā var vienīgi pieaugt, tā pieaugumu veicina Finanšu ministrija, atsakoties atlīdzināt nodarītos zaudējumus.

[3.7] Ar Lēmumu tiek aizskartas Latvijas Republikas Satversmē nostiprinātās cilvēka pamattiesības. Sakarā ar nepamatoto atbrīvošanu no amata pieteicējam tika radīti apstākļi, kad pieteicējs ilgstoši bija spiests atrasties bez iztikas līdzekļiem. Pieteicējam bija liegta iespēja savlaicīgi saņemt valsts nodrošinātos pabalstus. Pieteicēja iesniegtās sūdzības augstāka iestāde izskatījusi nesamērīgi ilgi. Amata pienākumus pieteicējam nebija iespējams pildīt kopš 2009.gada novembra, bet pirmo bezdarbnieka pabalstu pieteicējs saņēmis tikai 2010.gada jūnijā par 2010.gada maiju. Pieteicēja laulātā bijusi bezdarbniece, turklāt 2010.gada decembrī ģimenē bija sagaidāma bērna piedzimšana.

[3.8] Finanšu ministrija Lēmumā atsaukusies uz Administratīvā procesa likuma (turpmāk – APL) 93.pantu, norādot, ka atlīdzinājums par nesaņemto darba samaksu nav prasīts apstrīdēšanas iesniegumā par administratīvā akta atcelšanu.

Pieteicējs uzskata, ka viņa 2010.gada 24.maija iesniegums ir gan apstrīdēšanas iesniegums, gan iesniegums par zaudējumu atlīdzinājumu.

No amata pieteicējs ticis atbrīvots ar VID (nevis Finanšu ministrijas) lēmumu.

[4] Rakstveida paskaidrojumā Finanšu ministrija pieteikumu neatzīst un norāda šādus argumentus.

[4.1] Nav pabeigta administratīvās lietas Nr.A420673710 izskatīšana, tādēļ pieteicējam nav tiesību prasīt zaudējumu atlīdzināšanu.

[4.2] No APL 253.panta sestās daļas izriet tiesas tiesības grozīt iestādes piemēroto disciplinārsodu, kā arī uzlikt iestādei pienākumu izdot cita satura administratīvo aktu.

[5] Pieteicējs vērsās Administratīvajā rajona tiesā arī ar pieteikumu par Finanšu ministrijas 2010.gada 13.maija lēmuma Nr.12-34/54

un 2010.gada 17.maija lēmuma Nr.12-34/56 atcelšanu, norādot šādus apsvērumus.

[5.1] VID nepamatoti nolēma apturēt darba samaksas izmaksu, jo Valsts civildienesta likuma 39.panta trešā daļa to neparedz.

Pieteicējs lūdz izmaksāt apturēto darba samaksu par periodu no 2009.gada 3.novembra līdz 2010.gada 13.janvārim.

[5.2] Lai arī pieļautā pārkāpuma faktu pieteicējs nenoliedz, tomēr pieteicēja ieskatā arī amatalgas samazināšana (20 procentu ieturēšana no mēnešalgas vienu gadu) ir pārmērīgi bargs sods. Pieteicējs uzskata, ka, runājot pa VID dienesta tālruni, notērētā naudas summa nebija tik liela, lai atzītu, ka valsts interesēm nodarīts būtisks kaitējums. Minētās darbības nav bijušas ar tīšu raksturu, pieteicēja personiskais labums bijis nebūtisks.

[6] Rakstveida paskaidrojumā Finanšu ministrija pieteikumu neatzīst.

[7] Ar Administratīvās rajona tiesas 2010.gada 16.septembra spriedumu atcelts Finanšu ministrijas 2010.gada 17.maija lēmums Nr.12-34/56 daļā par disciplinārsoda noteikšanu, bet pārējā daļā pieteikums noraidīts, pamatojoties uz turpmāk minētajiem motīviem.

[7.1] VID FPP izmeklētāja 2009.gada 30.oktobrī pieņēmusi lēmumu piemērot pieteicējam kā aizdomās turētajam kriminālprocesā drošības līdzekli – aizliegumu ieņemt amatus VID FPP līdz kriminālprocesa pirmstiesas izmeklēšanas pabeigšanai, un 2009.gada 2.novembrī lēmums par drošības līdzekļa piemērošanu nosūtīts izpildei. Pieteicējs atstādināts no amata pienākumu izpildes 2009.gada 3.novembrī, apturot darba samaksas izmaksu no atstādināšanas dienas līdz kriminālprocesa pirmstiesas izmeklēšanas pabeigšanai. 2010.gada 1.februārī pieteicējam piemērotais drošības līdzeklis atcelts sakarā ar piemēroto disciplinārsodu – atbrīvošanu no amata. VID FPP direktors 2009.gada 10.novembrī noformējis ziņojumu par disciplinārpārkāpuma konstatēšanu – 2009.gada 30.oktobrī pret pieteicēju uzsākts kriminālprocess, kurā noskaidrots, ka pieteicējs dienesta vajadzībām izsniegto mobilo tālruni nodevis lietošanā savam tēvam privātai lietošanai. 2009.gada 25.novembrī pret pieteicēju ierosināta disciplinārlieta un izveidota disciplinārlietas izmeklēšanas komisija.

Pieteicējs 2009.gada 9.decembrī sniedzis paskaidrojumu, kurā nenoliedz dienesta tālruņa nodošanu citai personai privātām sarunām, taču norādījis, ka viņam neesot bijis nodoma kaitēt valsts pārvaldei. Darba vajadzībām pieteicējs izmantojis savu privāto mobilo tālruni un vienmēr bijis sasniedzams. Summa Ls 31,12 (44,28 *euro*), kas tika samaksāta par sarunām no dienesta tālruņa, nav ievērojama.

[7.2] Lietā ir strīds par to, vai pieteicējam piemērotais disciplinārsods ir pamatots un vai VID bija pamats atstādināt pieteicēju no amata pienākuma pildīšanas, apturot darba samaksas izmaksu.

[7.3] Tiesa atsaukusies uz Disciplināratbildības likuma 3.panta pirmo daļu un 36.panta pirmo daļu.

Pret pieteicēju ierosināta disciplinārlieta par to, ka pieteicējs dienesta mobilo tālruni bija nodevis lietošanā savam tēvam privātām sarunām. Pieteicējs atbrīvots no amata saskaņā ar Disciplināratbildības likuma 36.panta trešo daļu. Augstākā iestāde piemēroto disciplinārsodu pārskatījusi un nolēmusi, ka atbilstošākais sods būtu mēnešalgas samazināšana līdz vienam gadam, ieturot 20% saskaņā ar Disciplināratbildības likuma 36.panta pirmo daļu.

2010.gada 6.augustā pieteicējs atjaunots VID FPP izmeklētāja amatā.

[7.4] Tiesa atsaukusies uz Valsts civildienesta likuma 15.panta pirmās daļas 3.punktu, Disciplināratbildības likuma 3.panta piekto daļu un 5.panta otro daļu.

Tādējādi ierēdnim jāievēro normatīvo aktu prasības un jāatbild par to neievērošanu. Ierēdnim piemērotais disciplinārsods neizslēdz viņa saukšanu pie kriminālatbildības. Viens no disciplinārsoda piemērošanas mērķiem ir nodrošināt, lai ierēdnis ievērotu normatīvos aktus.

Tiesa konstatējusi, ka pieteicējam bija zināma dienesta mobilā tālruņa lietošanas kārtība saskaņā ar VID Darba kārtības noteikumu (turpmāk – Darba kārtības noteikumi) nosacījumiem un VID Ētikas kodeksu (turpmāk – Ētikas kodekss). Minētie dokumenti ir publicēti VID iekšējās lietošanas tīklā un katra VID darbinieka pienākums ir iepazīties ar tiem. Pieteicējs nenoliedz prettiesisku dienesta mobilā tālruņa lietošanas faktu. Darba kārtības noteikumi paredz iespēju lietot dienesta tālruni privātām vajadzībām, bet tās ir jādeklarē un izmaksas ir jāatmaksā.

Pieteicējam ar pieņemšanas un nodošanas aktu nodots lietošanā dienesta mobilais tālrunis. Tādējādi pieteicējam bija uzticēta VID materiālo vērtību glabāšana un lietošana un viņam bija saistošas ne tikai Darba kārtības noteikumu, bet arī likumā „Par valsts un pašvaldību finanšu līdzekļu un mantas izšķērdēšanas novēršanu" iekļautās tiesību normas. Minētās prasības iekļautas arī pieteicēja amata aprakstā. Ētikas kodekss uzliek pienākumu saudzīgi izturēties pret lietošanā nodoto VID īpašumu, nepieļaujot tā izmatošanu savtīgām interesēm.

Līdz ar to nav pieļaujama dienesta mobilā tālruņa nodošana lietošanai citām personām savtīgās interesēs, jo šāda rīcība ir atzīstama par nesankcionētu valsts mantas nodošanu citai personai un valsts mantas izšķērdēšanu atbilstoši likuma „Par valsts un pašvaldību finanšu līdzekļu un mantas izšķērdēšanas novēršanu" 5.pantam.

[7.5] Pieteicēja ieskatā dienesta mobilā tālruņa nodošana lietošanā tēvam nebija personiskā labuma gūšanai, jo pieteicējs dienesta vajadzībām izmantojis savu privāto tālruni.

Tiesa atzinusi, ka pieteicēja minētais apsvērums nenozīmē, ka pieteicējs būtu rīkojies valsts interesēs. Ja pieteicējam nebija

nepieciešams lietošanā nodotais tālrunis, tas bija nododams atpakaļ VID. Dienesta tālruņa nesankcionēta nodošana citai personai nav uzskatāma par valsts finanšu līdzekļu taupīšanu, dienesta tālrunis tika izmantots nelietderīgi – pieteicēja tēva privātajām sarunām. Tiesa secinājusi, ka pieteicēja rīcība bijusi saistīta ar ģimenes finanšu līdzekļu taupīšanu un personīgā finansiālā izdevīguma nodrošināšanu.

Tiesa atsaukusies uz likuma „Par valsts un pašvaldību finanšu līdzekļu un mantas izšķērdēšanas novēršanu" 2.pantā nostiprināto mērķi.

[7.6] Tiesa atzinusi, ka nav konstatējams būtisks kaitējums valsts pārvaldei, jo 2009.gada deviņos mēnešos privātām sarunām iztērēti Ls 31,12 (44,28 *euro*), kas atzīstama par nelielu summu mobilā tālruņa sarunām norādītajā periodā.

[7.7] Tiesa atsaukusies uz Disciplināratbildības likuma 10.panta otro daļu un 12.pantu.

Finanšu ministrija, nosakot soda apmēru, ņēmusi vērā vienīgi pieteicēja personīgo nolūku.

Tiesa atzinusi, ka disciplinārpārkāpums izdarīts personīgā labuma gūšanas nolūkā un tam ir mantisks raksturs. Pieteicēja atbildību pastiprinošus apstākļus tiesa nav konstatējusi.

Tiesa nav piekritusi Finanšu ministrijas viedoklim, ka amatalgas samazināšana uz vienu gadu, ieturot 20% no tās, ir samērīgs soda apmērs salīdzinājumā ar pieteicēja radītajiem zaudējumiem valsts pārvaldei.

Pieteicējs savu vainu atzīst un viens no disciplinārsoda mērķiem ir ne vien sodīt ierēdni, bet arī panākt, lai ierēdnis ievērotu normatīvos aktus un turpmāk atturētos no disciplinārpārkāpumu izdarīšanas.

Tiesa uzskatījusi, ka pieteicēja valsts pārvaldei radītie zaudējumi nebūtu samērīgi ar piemēroto disciplinārsodu – amatalgas samazināšanu uz vienu gadu, ieturot 20% no amatalgas, un neattaisnotu piemērotā disciplinārsoda mērķi.

Ņemot vērā minēto, tiesa secinājusi, ka piemērotais disciplinārsods nav samērīgs un Finanšu ministrijas lēmums daļā par noteikto disciplinārsodu ir atceļams.

[7.8] Tiesa atsaukusies uz Valsts civildienesta likuma 39.pantā noteikto un atzinusi, ka 2009.gada 3.novembrī VID bija tiesisks pamats atstādināt pieteicēju no amata pienākumu pildīšanas saskaņā ar Valsts civildienesta likuma 39.panta trešo daļu.

Iestādes vadītājam, saņemot informāciju par apcietinājuma kā drošības līdzekļa piemērošanu pret ierēdni vai kriminālvajāšanas uzsākšanu, likumdevējs ir piešķīris rīcības brīvību – atstādināt ierēdni no amata pienākumu pildīšanas vai nē. Ja iestādes vadītājs nolemj ierēdni atstādināt, darba samaksas izmaksa tiek apturēta. Attaisnošanas gadījumā apturētā darba samaksa tiek izmaksāta, ja vien nav kāds cits atbrīvošanas pamats.

Savukārt, ja iestādes vadītājs saņem procesa virzītāja lēmumu par drošības līdzekļa piemērošanu – aizliegumu ierēdnim ieņemt amatu, šāds procesa virzītāja lēmums ir obligāti pildāms. Pretējā gadījumā šādam lēmumam nebūtu jēgas.

Ja ierēdnis tiek atstādināts saskaņā ar piemēroto drošības līdzekli – apcietinājumu vai kriminālvajāšanas uzsākšanu un viņam tiek apturēta darba samaksas izmaksa, tas pats attiecināms arī uz gadījumu, kad atstādināšana notiek saskaņā ar aizliegumu ieņemt amatu. Līdz ar to apturētās darba samaksas izmaksa ir atkarīga no kriminālprocesa iznākuma.

Pret pieteicēju uzsāktais kriminālprocess nav pabeigts, drošības līdzeklis ir atcelts, pieteicējam ir tiesības veikt amata pienākumus un saņemt darba samaksu. Tomēr līdz kriminālprocesa pabeigšanai pieteicējam nav tiesību prasīt apturētās darba samaksas izmaksu.

[7.9] Tā kā lēmums par pieteicēja atstādināšanu no amata pienākumu pildīšanas bijis tiesisks, pieteicējam nav tiesību prasīt apturētās darba samaksas izmaksu.

[8] Ar Administratīvās rajona tiesas 2012.gada 17.decembra spriedumu administratīvajā lietā Nr.A420793510 pieteicēja pieteikums daļēji apmierināts.

Spriedumā ietverti šādi motīvi.

[8.1] Iestāde uzskata, ka tai nebija pēc būtības jālemj par atlīdzinājumu, jo nav vēl pabeigta lietas par disciplināratbildību izskatīšana pēc būtības. Finanšu ministrija ar 2010.gada 17.maija lēmumu atzina par prettiesisku VID 2009.gada 28.decembra lēmumu daļā par disciplinārsoda – atbrīvošana no amata – piemērošanu pieteicējam, konstatējot piemērotā disciplinārsoda nesamērīgumu ar izdarīto disciplinārpārkāpumu.

Pieteicējs, vēršoties tiesā ar pieteikumu, vēlas panākt, lai viņam tiktu noteikts mazāk bargs sods par izdarīto disciplinārpārkāpumu nekā mēnešalgas samazināšana uz vienu gadu, ieturot 20 procentus no mēnešalgas. Lietas izskatīšanas rezultātā tiesā pieteicējam ar tiesas spriedumu nevarētu atkārtoti tikt uzlikts disciplinārsods – atbrīvošana no amata.

APL 253.panta trešā daļa noteic, ka likumā paredzētajos gadījumos tiesa var grozīt administratīvo aktu un noteikt konkrētu tā saturu. Tātad tiesa pati ir tiesīga grozīt administratīvo aktu tikai gadījumos, kas paredzēti likumos. Valsts civildienesta ierēdņu disciplināratbildības likumā nav paredzēta šāda tiesas kompetence. Līdz ar to tiesa nav tiesīga noteikt pieteicējam jaunu disciplinārsodu – atbrīvošana no amata *(sal.: Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta (turpmāk arī – Senāts) 2007.gada 24.aprīļa sprieduma lietā SKA – 183/2007 11.punktu)*.

Atbilstoši APL 253.panta sestajai daļai, ja nepieciešams, tiesa uzdod iestādei atceltā vai par spēkā neesošu atzītā administratīvā akta vietā izdot jaunu administratīvo aktu. Šī tiesību norma atļauj tiesai, apmierinot pieteikumu par administratīvā akta atcelšanu,

tomēr uzdot iestādei izdot jaunu, iespējams, arī nelabvēlīgu administratīvo aktu. Tomēr atbilstoši normai to var darīt tikai tad, ja tas ir nepieciešams. Senāts atzinis, ka norma piemērojama tikai gadījumā, kad faktiskie apstākļi ir tādi, ka situācija nevar iztikt bez attiecīga tiesiskā regulējuma – nelabvēlīga administratīvā akta (*sk. Senāta 2007.gada 24.aprīļa sprieduma lietā SKA – 183/2007 12.punktu*).

Pat tad, ja tiesa nonāktu pie secinājuma, ka disciplinārsods – mēnešalgas samazināšana – noteikts prettiesiski, un uzskatītu, ka konkrētajā gadījumā situācija nevar iztikt bez attiecīga tiesiskā regulējuma – nelabvēlīga administratīvā akta, tiesa nevarētu uzdot iestādei piemērot pieteicējam bargāku sodu kā mēnešalgas samazināšana uz vienu gadu, ieturot 20 procentus no mēnešalgas. Tas izriet no *reformatio in peuis* aizlieguma principa. Šis princips – aizliegums pasliktināt tās personas stāvokli, kura pati ir pārsūdzējusi zemākas institūcijas lēmumu, ir vispārējs princips, kas jo īpaši tiek ievērots lietās, kurās personai piemērots sods. Princips ir vērsts uz to, lai persona netiktu atturēta no lēmuma pārsūdzēšanas un tā tiesiskuma pārbaudes augstākā (tiesas gadījumā – arī neatkarīgā) institūcijā tā iemesla dēļ, ka ar pārsūdzēšanu tā varētu nonākt vēl nelabvēlīgākā situācijā (*sk. Senāta 2008.gada 3.jūlija sprieduma lietā SKA-326/2008 13.punktu*).

[8.2] Tiesa atsaukusies uz Senāta skaidrojumu, ka līdz 2011.gada 1.oktobrim lietās, kas saistītas ar atvaļināšanu no dienesta, atzīstot, ka atvaļināšana no dienesta bijusi prettiesiska, izpildes seku novēršana ietvēra gan personas atjaunošanu dienestā (ja personas vēlas atjaunošanu dienestā), gan nesaņemtās darba algas atlīdzināšanu. Ar 2011.gada 1.jūlija grozījumiem, kas stājās spēkā 2011.gada 1.oktobrī, Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likumā (turpmāk – Zaudējumu atlīdzināšanas likums) ir paredzēts, ka nesaņemtā darba samaksa ir viens no mantiskā zaudējuma veidiem (*sk. likuma 12.panta piekto daļu, 21.[1]pantu un 24.panta ceturto daļu) (sk. Senāta 2011.gada 8.jūlija sprieduma lietā SKA – 426/2011 12.punktu un 2012.gada 4.jūnija sprieduma lietā SKA-149/2012 9.punktu*). Līdz ar to tikai no 2011.gada 1.oktobra lietās, kas saistītas ar personas atvaļināšanu no dienesta, prasījuma par nesaņemtās darba samaksas atlīdzināšanu pamatotība ir vērtējama zaudējumu atlīdzināšanas kontekstā.

Tādējādi arī iestādei līdz 2011.gada 1.oktobrim jautājums par nesaņemtās darba samaksas atlīdzināšanu bija jāskata kā jautājums par administratīvā akta uzsāktās izpildes seku novēršanu. Līdz ar to Iestādei pieteicēja gadījumā, konstatējot, ka disciplinārsods – atbrīvošana no amata - piemērots prettiesiski, un atzīstot, ka ir jānovērš administratīvā akta par šo disciplinārsodu izpildes sekas, atjaunojot pieteicēju dienestā, bija jālemj arī par nesaņemtā atalgojuma izmaksu pieteicējam.

[8.3] Tiesa atsaukusies uz Zaudējumu atlīdzināšanas likuma 7.panta pirmajā daļā un 12.panta piektajā noteikto.

Iestāde jau ir konstatējusi administratīvā akta prettiesiskumu.

Nav strīda par to, ka pieteicējs prettiesiskās atbrīvošanas no amata dēļ no atbrīvošanas brīža līdz atjaunošanas amatā brīdim nesaņēma darba samaksu.

Secināms, ka pieteicējam ar prettiesisko administratīvo aktu tika nodarīti mantiskie zaudējumi nesaņemtās darba samaksas veidā.

Lietā nav strīda par to, ka pieteicējam noteiktā mēnešalga bija Ls 485 (690,09 *euro*) un pieteicējam bija noteikta arī piemaksa par speciālo dienesta pakāpi Ls 30 (42,69 *euro*). No pieteikuma izriet, ka no brīža, kad pieteicējs tika atbrīvots no amata, līdz brīdim, kad viņš tika atjaunots amatā, viņš neguva citus ienākumus. Iestāde to neapstrīd. Līdz ar to ir pamats uzdot atbildētājai atlīdzināt pieteicējam mantiskos zaudējumus, ko veido nesaņemtā mēnešalga un piemaksa par speciālo dienesta pakāpi par periodu no pieteicēja atbrīvošanas no amata līdz pieteicēja atjaunošanai amatā.

No lietas materiāliem izriet, ka pieteicējs tika atbrīvots no amata ar 2010.gada 13.janvāri. Savukārt 2010.gada 5.augustā pieteicējs tika atjaunots amatā. Tātad atlīdzinājums pieteicējam nosakāms par periodu no 2010.gada 13.janvāra līdz 2010.gada 4.augustam (ieskaitot). Zaudējumu atlīdzinājumā atbildētājai ir jāietver arī normatīvajos aktos paredzētie nodokļi. Sīkāk to, kas iestādei ir jānorāda lēmumā par zaudējumu atlīdzināšanu nesaņemtās darba algas gadījumā, nosaka Zaudējumu atlīdzināšanas likuma 21.[1]panta pirmā daļa.

[8.4] Pieteicējs lūdzis noteikt arī atlīdzinājumu par personisko un morālo kaitējumu, kas nodarīts, prettiesiski atbrīvojot viņu no amata.

Tiesa atsaukusies uz Zaudējumu atlīdzināšanas likuma 1.pantu, 8.panta pirmo daļu un 9.pantu.

Pieteicējs pieteikumā nav paskaidrojis, kā vēl papildus morālajam kaitējumam izpaudies viņam nodarītais personiskais kaitējums. Arī tiesas sēdē pieteicējs to nav spējis pamatot. Līdz ar to nav pamata noteikt pieteicējam no morālā kaitējuma atlīdzinājuma atsevišķu atlīdzinājumu par personisko kaitējumu.

[8.5] Tiesa atsaukusies uz Zaudējumu atlīdzināšanas likuma 11.panta trešo daļu un APL 94.panta ceturto daļu.

Primārais atlīdzinājuma veids ir iepriekšējā stāvokļa atjaunošana. Izskatāmajā gadījumā pieteicējs ir atjaunots amatā un viņam ir atlīdzināma arī nesaņemtā darba samaksa. Tomēr tiesas ieskatā iepriekšējā stāvokļa atjaunošana nav pietiekams morālā kaitējuma atlīdzinājums gadījumos, kad ierēdnis prettiesiski atbrīvots no amata. Līdz ar to jālemj arī par citu atlīdzinājuma līdzekļu piemērošanu.

Tiesa atsaukusies uz Zaudējumu atlīdzināšanas likuma 14.panta pirmajā, trešajā un ceturtajā daļā noteikto.

Pieteicējs ir norādījis, ka sakarā ar nepamatoto atbrīvošanu no ieņemamā amata viņam radīti apstākļi, ka viņš ilgstoši bijis spiests atrasties bez iztikas līdzekļiem, bijusi liegta iespēja savlaicīgi saņemt valsts nodrošinātos pabalstus, turklāt viņa iesniegtās sūdzības tika izskatītas nepamatoti ilgi. Darba pienākumus pieteicējs nevarējis pildīt kopš 2009.gada novembra, bet pirmo bezdarbnieka pabalstu saņēmis tikai 2010.gada jūnijā par 2010.gada maiju. Pieteicēja laulātā bijusi bezdarbniece, sakarā ar to, ka nebija iztikas līdzekļu, pieteicējam nācies aizņemties naudu no radiem un draugiem. Pieteicējs bijis spiests pārdot dažādas sadzīves preces, lai iegūtu iztikas līdzekļus.

Tiesa secinājusi, ka nav piešķirama ticamība pieteicēja paskaidrojumiem par to, ka atbrīvošanas no amata dēļ pieteicējam nācies

aizņemties naudu no radiem un draugiem un pārdot sadzīves priekšmetus. Minētajiem apgalvojumiem pieteicējs pierādījumus nav iesniedzis. Pieteicēja amatpersonas deklarācijā, kas iesniegta, beidzot pildīt amata pienākumus 2010.gada 13.janvārī, norādīts, ka pieteicējam bijuši skaidras naudas uzkrājumi Ls 8000 un 25000 *euro*. Savukārt pieteicēja amatpersonas deklarācijā, kas iesniegta, stājoties amatā 2010.gada 5.augustā, norādīts, ka pieteicējam ir skaidras naudas uzkrājumi Ls 6000 un 12000 *euro* apmērā. Līdz ar to tiesa nav piešķīrusi ticamību pieteicēja apgalvojumiem, ka viņš aizņēmies naudu un pārdevis sadzīves preces, ja viņa rīcībā bija šāda apmēra skaidras naudas uzkrājumi.

Pārbaudot pieteicēja valsts amatpersonu deklarācijas un ledzīvotāju reģistra datus, tiesa konstatējusi, ka pieteicēja ģimenē ir piedzimusi meita.

Tiesa atzinusi, ka tas, ka persona zaudē darbu laikā, kad viņa ģimenē gaidāms bērns, var radīt nedrošības sajūtu un uztraukumu par ģimenes iztikas nodrošināšanu nākotnē. Pieteicējam no 2010.gada 13.janvāra līdz 2010.gada jūnija vidum bija neziņa par to, vai viņš tiks atjaunots amatā. Tomēr tiesa secinājusi, ka tas nav pietiekami, lai atzītu, ka pieteicējam nodarīts smags morālais kaitējums, it īpaši, ņemot vērā to, ka pieteicējam bija pietiekami lieli skaidras naudas uzkrājumi.

[8.6] Nav pamata uzskatīt, ka prettiesiskais administratīvais akts pieteicēja gadījumā būtu izdots tīši. Taču pieteicējs iebilst arī par to, ka viņa iesniegumi tika izskatīti nepamatoti ilgi. Tiesa konstatējusi, ka ar Administratīvās rajona tiesas 2010.gada 16.aprīļa lēmumu lietā Nr.A420577610 konstatēts, ka iestāde ir nepamatoti pagarinājusi termiņus pieteicēja sūdzību par piemēroto disciplinārsodu izskatīšanai. Turklāt, kā izriet no lietas materiāliem, Finanšu ministrija jau 2010.gada 17.maijā konstatēja, ka disciplinārsods – atbrīvošana no amata – pieteicējam piemērots nepamatoti. Tomēr tikai 2010.gada 16.jūnijā Finanšu ministrija pieņēma lēmumu uzlikt pienākumu VID viena mēneša laikā atjaunot pieteicēju amatā. VID pieteicēju atjaunoja amatā vairāk kā pēc viena mēneša, proti, 2010.gada 5.augustā. Līdz ar to ir konstatējams, ka iestādes nav izrādījušas visu iespējamo rūpību, lai pēc iespējas ātrāk atjaunotu pieteicēju amatā.

Nav pamata uzskatīt, ka pieteicējs būtu varējis ietekmēt to, kāds disciplinārsods viņam tiek piemērots. Līdz ar to nav konstatējama pieteicēja līdzatbildība. Taču tiesas ieskatā ir jāņem vērā, ka no pieteikuma ir saprotams, ka pieteicējs atzīst to, ka ir izdarījis disciplinārpārkāpumu, un strīds turpinās tikai par piemērojamo sodu.

[8.7] Tiesa ir ņēmusi vērā nolēmumos līdzīgās lietās Nr.A42730709 un Nr.A42757309 paustās atziņas, kur prettiesiski atlaistajām ierēdnēm tika noteikts morālā kaitējuma atlīdzinājums attiecīgi Ls 700 un Ls 500 apmērā, un tiesa atzinusi, ka atbilstošs atlīdzinājums par pieteicējam nodarīto morālo kaitējumu ir Ls 500 (711,44 *euro*).

[9] Par Administratīvās rajona tiesas 2010.gada 16.septembra spriedumu Finanšu ministrija iesniedza apelācijas sūdzību, kurā pārsūdzēja spriedumu daļā par Finanšu ministrijas 2010.gada 17.maija lēmuma Nr.12-34/56 atcelšanu daļā, uzskatot to par nepamatotu tālāk norādīto iemeslu dēļ.

[9.1] Pieteicējs disciplinārpārkāpumu izdarīja ar nodomu, apzinoties, ka dienesta telefons ir izmantojams tikai darba vajadzībām, un disciplinārpārkāpums izdarīts personīgā labuma gūšanas nolūkā un tam ir mantisks raksturs.

[9.2] Nevar piekrist, ka amatalgas samazināšana uz vienu gadu, ieturot 20 procentus no tās apmēra, nav samērīgs ar pieteicēja radītajiem zaudējumiem valsts pārvaldei, jo Disciplināratbildības likums nenosaka, ka amatalgas samazinājuma apmēram jābūt tikpat lielam kā valstij radītajiem mantiskajiem zaudējumiem.

[9.3] Disciplināratbildība ir viens no juridiskās atbildības veidiem, kas nozīmē atbildību par savu rīcību valsts un sabiedrības priekšā. Savukārt disciplinārsoda mērķis ir panākt vainīgās personas labošanos, kā arī panākt, lai citas personas neizdarītu pārkāpumu, lai pieteicējam piemērotais disciplinārsods disciplinētu citus VID darbiniekus precīzi ievērot normatīvos aktus un neizmantot valsts īpašumu pēc brīvas gribas un ieskatiem.

[9.4] Savu vainu pieteicējs atzina tikai, kad viņa nodarījums tika atklāts.

[9.5] Administratīvā procesa likuma 253.panta sestā daļa pieļauj tiesai grozīt iestādes piemēroto disciplinārsodu, ja tiesa uzskata, ka piemērotais disciplinārsods nav samērīgs ar nodarīto kaitējumu.

[10] Par Administratīvās rajona tiesas 2012.gada 17.decembra spriedumu daļā, ar kuru pieteikums tika apmierināts, Finanšu ministrija iesniedza apelācijas sūdzību, norādot, ka gadījumā, ja persona nav vienlaikus ar administratīvā akta pārsūdzēšanu lūgusi zaudējumu atlīdzināšanu, iestāde var vērtēt zaudējumu atlīdzināšanu tikai tad, ja administratīvajā lietā ir stājies spēkā tiesas spriedums. Normatīvie akti neparedz izņēmumu, ka iestāde būtu tiesīga vērtēt zaudējumu atlīdzināšanu lietās, kamēr administratīvās lietas izskatīšana nav pabeigta, bet augstākā iestāde ir atcēlusi zemākas iestādes lēmumu daļā par disciplinārsoda veidu. Finanšu ministrijas ieskatā bija jāpiemēro Zaudējumu atlīdzināšanas likuma 10.panta otrā daļa.

[11] Rakstveida paskaidrojumā par apelācijas sūdzību pieteicējs norādījis, ka Administratīvās rajona tiesas 2010.gada 16.septembra spriedums daļā, ar kuru pieteikums apmierināts, ir tiesisks un pamatots. Disciplinārpārkāpums nav izdarīts ar nodomu, jo mobilais tālrunis atradies pieteicēja dzīvesvietā, un tādējādi pieteicējs neapzināti pieļāvis, ka to izmanto viņa tēvs. Darba vajadzībām pieteicējs izmantojis savu mobilo tālruni. Minēto apstākli iestāde nav pārbaudījusi, neraugoties uz pieteicēja lūgumu. Disciplinārpārkāpums pieļauts pirmo reizi, zaudējumi ir atlīdzināti, un disciplinārsodu pieteicējs ir saņēmis.

[12] Izskatījusi lietu sakarā ar Finanšu ministrijas apelācijas sūdzību, Administratīvā apgabaltiesa ar 2011.gada 20.decembra spriedumu pieteikumu apmierināja daļā.

Augstākā tiesa, izskatījusi Finanšu ministrijas kasācijas sūdzību, ar 2012.gada 13.jūlija spriedumu atcēla Administratīvās apgabaltiesas 2011.gada 20.decembra spriedumu un nosūtīja lietu jaunai izskatīšanai Administratīvajai apgabaltiesai.

[13] Ar Administratīvās apgabaltiesas tiesneses 2013.gada 25.janvāra lēmumu administratīvās lietas Nr.A420673710 un Nr.A420793510 apvienotas.

[14] Uz tiesas sēdi pieteicējs neieradās un neierašanās iemeslus apgabaltiesai nepaziņoja. Apgabaltiesa nekonstatēja APL 268. un 269.pantā minētos apstākļus un atzina, ka lietu ir iespējams izskatīt bez pieteicēja piedalīšanās.

Atbildētāja pārstāve tiesas sēdē uzturēja apelācijas sūdzībā ietvertos argumentus.

Motīvu daļa

[15] Pārbaudījusi lietā esošos pierādījumus, Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka pieteikums ir daļēji apmierināms.

[16] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 302.panta pirmo daļu apelācijas instances tiesa izskata lietu pēc būtības sakarā ar apelācijas sūdzību tādā apjomā, kā lūgts šajās sūdzības.

Ņemot vērā, ka pirmās instances 2012.gada 17.decembra spriedums nav pārsūdzēts daļā par personiskā kaitējuma atlīdzinājumu un šajā daļā ir stājies spēkā, tad apgabaltiesa šajā daļā pirmās instances 2012.gada 17.decembra spriedumu nevērtē.

[17] Ar Finanšu ministrijas 2010.gada 17.maija lēmumu Nr.12-34/56 pieteicējs saskaņā ar Disciplināratbildības likuma 36.panta pirmo daļu saukts pie disciplināratbildības par to, ka dienesta mobilo telefonu nodeva lietošanā savam tēvam, kurš deviņu mēnešu laikā veica sarunas par Ls 31,12 (44,28 *euro*), un pieteicējam piemērots disciplinārsods – amatalgas samazināšana par 20% uz vienu gadu.

Minēto pārkāpumu pieteicējs atzīst, taču uzskata, ka piemērotais disciplinārsods ir pārmērīgi bargs.

[18] Saskaņā ar Disciplināratbildības likuma 3.panta pirmo daļu par disciplinārpārkāpumu atzīstams ierēdņa ar nodomu vai aiz neuzmanības izdarīts pārkāpums (darbība vai bezdarbība), kas minēts šā likuma VI nodaļā un ir saistīts ar ierēdņa amata pienākumu pildīšanu.

Minētā likuma 5.panta otrā daļa noteic, ka disciplinārpārkāpums atzīstams par izdarītu ar nodomu, ja ierēdnis, kas to izdarījis, ir apzinājies savas rīcības prettiesisko raksturu, paredzējis tās nelabvēlīgās sekas un vēlējies vai apzināti pieļāvis šo seku iestāšanos.

Saskaņā ar Disciplināratbildības likuma 36.panta pirmo daļu par amata pienākumu, konkrēta rīkojuma vai uzdevuma nepamatotu nepildīšanu vai novēlotu, nolaidīgu vai nekvalitatīvu pildīšanu, tajā skaitā tiesību aktiem neatbilstošu rīcību ar finanšu līdzekļiem, izsaka rājienu vai samazina mēnešalgu uz laiku no trim mēnešiem līdz vienam gadam, ieturot līdz 20 procentiem no mēnešalgas.

Secināms, ka ierēdņa disciplinārpārkāpums ir ierēdņa amata pienākumu pienācīga nepildīšana ar nodomu vai neuzmanības. Ja ierēdnis nepilda amata pienākumus kvalitatīvi, tostarp arī neatbilstoši normatīvo aktu prasībām rīkojas ar finanšu līdzekļiem, izsaka rājienu vai samazina mēnešalgu, ieturot līdz 20%, uz laiku no trim mēnešiem līdz vienam gadam.

Saskaņā ar Valsts civildienesta likuma 15.panta pirmās daļas 3.punktu ierēdņa pamatpienākumi ir apzinīgi, izrādot personisko iniciatīvu un darbojoties sabiedrības interesēs, pildīt amata pienākumus, priekšniecības likumīgos rīkojumus, atbildēt par savu darbību normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā un ievērot Ministru kabineta noteiktos ierēdņa uzvedības principus.

Disciplināratbildības likuma 10.panta otrā daļa noteic, ka disciplinārsoda mērķis ir sodīt vainīgo ierēdni, kā arī panākt, lai ierēdnis ievērotu normatīvos aktus un turpmāk atturētos no disciplinārpārkāpumu izdarīšanas.

Saskaņā ar Disciplināratbildības likuma 12.pantā noteiktajiem disciplinārsoda piemērošanas principiem, nosakot disciplinārsodu, ņem vērā izdarītā disciplinārpārkāpuma raksturu un tā radīto kaitējumu, ierēdņa vainas formu, atbildību mīkstinošos un pastiprinošos apstākļus, kā arī attiecīgajā dienestā esošo riska pakāpi radīt mantiskos zaudējumus vieglas neuzmanības gadījumā.

[19] Finanšu ministrijas lēmumā norādīts, ka pieteicējam piemērojams bargākais no Disciplināratbildības likuma 36.panta pirmajā daļā paredzētajiem sodiem, jo pieteicējs disciplinārpārkāpumu izdarījis ar personisku nolūku.

Turpmāk norādīto apsvērumu dēļ apgabaltiesa atzīst, ka iestādes lēmums par disciplinārsoda piemērošanu ir pamatots.

Iestāde lēmumā ir konstatējusi pieteicēja atbildību mīkstinošu apstākli – pieteicējs ir novērsis disciplinārpārkāpuma rezultātā radīto mantisko zaudējumu. Vienlaikus konstatēti arī apstākļi, kas nepieļauj pieteicējam piemērot vieglāku disciplinārsodu. Pieteicējs

apzināti pieļāvis, ka ar dienesta mobilā tālruņa nodošanu lietošanai tēvam, tiek radītas nelabvēlīgas tiesiskas sekas personisko interešu nolūkā. Iestāde ir pamatoti norādījusi, ka ierēdņa darbība, kas ir vērsta uz radinieka (tēva) personisko vai mantisko interešu nodrošināšanu, izmantojot amatpersonas statusu vai dienesta pienākumu ietvaros radītos apstākļus, ir uzskatāma par neatbilstošu mērķim nodrošināt valsts amatpersonu darbības atklātumu un atbildību sabiedrības priekšā, kā arī sabiedrības uzticēšanos valsts amatpersonu darbībai un tiesiskai, atklātai valsts pārvaldei.

Šajā lietā Augstākā tiesa ir atzinusi, ka ierēdņa pārkāpuma būtiskais kaitējums izpaužas arī apstāklī, ka šāda nodarījuma izdarīšana pati par sevi stipri kaitē sabiedrības uzticībai valsts pārvaldei (*sk. Senāta 2012.gada 13.jūlija sprieduma lietā Nr.SKA-344/2012 14.punktu*).

No lietas materiāliem apgabaltiesa konstatē, ka pieteicējs nenoliedz faktu, ka ir nodevis tēvam lietošanā savu dienesta mobilo tālruni.

Secināms, ka šāda darbība rada nelabvēlīgas sekas – ietekmē sabiedrības uzticību valsts pārvaldei. Turklāt ir konstatējamas pieteicēja personiskās mantiskās intereses mobilā tālruņa nodošanā lietošanā. Pieteicējs ir paskaidrojis, ka nodevis dienesta tālruni lietošanā tēvam, jo tas bijis finansiāli izdevīgi.

Līdz ar to iestāde ir pamatoti secinājusi, ka dienesta mobilā tālruņa nodošana lietošanā tēvam, bija saistīta ar finansiāla izdevīguma nodrošināšanu pieteicēja tēvam privātu sarunu veikšanai par zemāku sarunu tarifu, tādējādi ietaupot ģimenes finanšu līdzekļus.

Augstākā tiesa šajā lietā ir atzinusi, ka pieteicējs neapzinās pārkāpuma būtību, jo uzskata, ka faktiski valsts ir viņam parādā (*sk. Senāta 2012.gada 13.jūlija sprieduma lietā Nr.SKA-344/2012 11.punktu*).

Vērtējot pieteicējam piemērotā disciplinārsoda – mēnešalgas samazināšana uz vienu gadu, ieturot 20 procentus no mēnešalgas – samērīgumu, apgabaltiesa ņem vērā pieļautā pārkāpuma raksturu, t.i., pieteicējs personisku motīvu vadīts, mantkārīgā nolūkā veicis darbības, kas negatīvi ietekmē sabiedrības attieksmi pret valsts pārvaldi kopumā. Pieteicējs neizprot pieļautā pārkāpuma būtību. Vienlaikus apgabaltiesas ieskatā pieteicējs nevarēja neapzināties savas rīcības prettiesisko raksturu, jo pieteicējam bija zināms, ka dienesta mobilais tālrunis tiek nodrošināts vienīgi dienesta vajadzībām, tas nav paredzēts kā līdzeklis pieteicēja ģimenes finansiālo resursu ietaupīšanai vai izmantošanai privātām sarunām. Pieteicēja atbildību mīkstinošie un atbildību pastiprinošie apstākļi iestādes lēmumā ir konstatēti pareizi.

Ņemot vērā minēto, apgabaltiesa atzīst, ka pieteicējs ir pamatoti saukts pie disciplināratbildības un piemērotais sods ir samērīgs ar izdarīto pārkāpumu.

[20] Pieteicējs lūdz atlīdzināt mantiskos zaudējumus – neizmaksāto darba samaksu par laika periodu no 2010.gada 13.janvāra (kad tika atbrīvots no amata) līdz 2010.gada 5.augustam (kad tika atjaunots amatā), kā arī morālā un personiskā kaitējuma atlīdzinājumu par periodu, kad bijis prettiesiski atbrīvots no amata.

Izvērtējusi Administratīvās rajona tiesas 2012.gada 17.decembra sprieduma administratīvajā lietā Nr.A420793510 pamatojumu, apgabaltiesa atzīst, ka pirmās instances tiesas spriedumā ietvertais pamatojums (sk. šā sprieduma 8.punktu) ir pareizs un pilnībā pietiekams, tādēļ, pamatojoties uz APL 307.panta ceturto daļu, apgabaltiesa pievienojas Administratīvās rajona tiesas 2012.gada 17.decembra sprieduma administratīvajā lietā Nr.A420793510 pamatojumam un tos pašus apsvērumus neatkārto.

Pirmās instances tiesas spriedums atbilst tiesu prakses atziņām (*sk. Senāta 2012.gada 4.jūnija spriedumu lietā Nr.SKA-149/2012 un 2012.gada 22.jūnija spriedumu lietā Nr.SKA-352/2012*).

Papildus apgabaltiesa no lietas materiāliem konstatē, ka pieteicējs ir norādījis, ka kopš 2010.gada jūnija viņš saņēmis bezdarbnieka pabalstu. Līdz ar to, atlīdzinot zaudējumus, ir jāpārliecinās, vai no brīža, kad pieteicējs tika atbrīvots no amata, līdz brīdim, kad viņš tika atjaunots amatā, viņš neguva citus ienākumus (tostarp arī darba samaksu citā darbavietā, bezdarbnieka pabalstu).

[21] Izvērtējot apelācijas sūdzības argumentus, apgabaltiesa norāda turpmāk minēto.

APL 93.panta trešā daļa pieļauj privātpersonai prasīt atlīdzinājumu vienlaicīgi ar administratīvā akta apstrīdēšanu vai pārsūdzēšanu, vai arī pēc tam, kad ir pabeigta attiecīgās administratīvās lietas izskatīšana pēc būtības. „Attiecīgā administratīvā lieta" nozīmē lietu, kurā privātpersona sākotnēji apstrīdējusi vai pārsūdzējusi administratīvo aktu un kurā tas atzīts par prettiesisku, bet kurā atlīdzinājuma prasījums nav bijis vienlaicīgi pieteikts. Tādā gadījumā privātpersona var prasīt atlīdzinājumu pēc šādas lietas izskatīšanas pabeigšanas (*sk. Senāta 2011.gada 24.janvāra sprieduma lietā Nr.SKA-124/2011 9.punktu*).

No minētā secināms, ka, lai prasītu atlīdzinājumu atsevišķi no pamatprasījuma, vispirms jākonstatē lēmuma, par kuru prasa atlīdzinājumu, prettiesiskums.

Izskatāmajā gadījumā administratīvā akta (ar kuru nodarīts kaitējums, par kuru pieteicējs vēlas atlīdzinājumu) prettiesiskumu jau bija konstatējusi iestāde. Pieteicējs vēlas saņemt atlīdzinājumu par kaitējumu, kas nodarīts ar zemākas iestādes administratīvo aktu, kuru augstāka iestāde ir atzinusi par prettiesisku, un tā vietā ir izdevusi citu, pieteicējam labvēlīgāku administratīvo aktu. Šādi apstākļi neizslēdz iespēju pieteicējam prasīt atlīdzinājumu par zemākas iestādes lēmumu, kuru augstāka iestāde ir atzinusi par prettiesisku un ir atcēlusi. Tiesvedība administratīvajā lietā turpinās par augstākas iestādes izdoto, pieteicējam labvēlīgāko administratīvo aktu. Kā jau to ir pareizi norādījusi arī pirmās instances tiesa, šādos apstākļos pieteicēja tiesiskās situācijas pasliktināšana vairs nav iespējama. Līdz ar to pirmās instances tiesa pamatoti izskatīja prasījumu par atlīdzinājuma piešķiršanu.

[22] Apelācijas sūdzībā ietverta atsauce uz Zaudējumu atlīdzināšanas likuma 10.panta otrajā daļā noteikto, ka cietušais nav tiesīgs saņemt zaudējuma atlīdzinājumu, ja ar apzinātu rīcību ir veicinājis viņam nodarītā zaudējuma rašanos vai tā apmēra palielināšanos.

Minēto argumentu jau ir pareizi izvērtējusi Administratīvā rajona tiesa.

Nav strīda par to, ka pieteicējs ir izdarījis disciplinārpārkāpumu, jo pieteicējs to nenoliedz.

Tāpat nav strīda arī par to, ka iestāde pieteicējam ir piemērojusi disciplinārsodu par izdarīto pārkāpumu.

Tomēr minētie apstākļi nerada pamatu secinājumam, ka pieteicējs ir līdzvainīgs pie tā, ka zemāka iestāde prettiesiski bija noteikusi pieteicējam nesamērīgi bargu disciplinārsodu, t.i., atbrīvošanu no amata. Pirmās instances tiesa pareizi norādīja, ka pieteicējs ar savu rīcību nav veicinājis un arī nevarēja veicināt prettiesiska lēmuma pieņemšanu. Par izdarīto disciplinārpārkāpumu var tikt piemērots vienīgi tāds sods, kas ir samērīgs ar pieļauto disciplinārpārkāpumu.

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 126.panta pirmo daļu 307.pantu un 309.pantu, Administratīvā apgabaltiesa

nosprieda:

daļēji apmierināt /A.S./ pieteikumu.

Uzlikt pienākumu Latvijas Republikai atlīdzināt /A.S./ nesaņemto darba samaksu par laika periodu no 2010.gada 13.janvāra līdz 2010.gada 4.augustam (ieskaitot).

Uzlikt pienākumu Latvijas Republikai atlīdzināt /A.S./ nodarīto morālo kaitējumu 711,44 *euro* apmērā.

Noraidīt /A.S./ pieteikumu daļā par Finanšu ministrijas 2010.gada 17.maija lēmuma Nr.12-34/56 atcelšanu.

Uzlikt pienākumu Latvijas Republikai atlīdzināt /A.S./ samaksāto valsts nodevu 56,91 *euro* apmērā.

Spriedumu var pārsūdzēt Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamentā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot kasācijas sūdzību Administratīvajā apgabaltiesā.

Tiesas sēdes priekšsēdētāja R.Paegle

Tiesnese I.Kaļiņina

Tiesnesis M.Vīgants